

Καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ 	Άννα
ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ	
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ	
Πρόεδρος της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών	

ΗΜΕΡΙΔΑ ΙΕΚ ΞΥΝΗ "Ημέρα των Δικαιωμάτων του Παιδιού"	
<u>"Καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας"</u> Ομιλία Άννας Καραμάνου	Αθήνα, 6.12.2003

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κοινή γνώμη, εδώ και μερικά χρόνια, με έκπληξη και οργή φαίνεται να συνειδητοποιεί την έκταση ενός εξαιρετικά νοσηρού φαινομένου, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών. Με την αποκάλυψη της υπόθεσης Dutroux στο Βέλγιο και με το Παγκόσμιο Συνέδριο της Στοκχόλμης (27 έως 31 Αυγούστου 1996) κατά της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, έπεσε σιγά-σιγά το ταμπού που περιέβαλλε την παιδεραστία και η κοινή γνώμη αρχίζει να αντιλαμβάνεται το μέγεθος μιάς εγκληματικής δραστηριότητας με μύριες πτυχές: παιδική πορνεία, εμπόριο παιδιών,

σεξουαλικός τουρισμός, παιδεραστία και παιδική πορνογραφία.

I. ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΟΡΝΕΙΑ

Εκατομμύρια παιδιά σε ολόκληρο τον κόσμο εξωθούνται στην πορνεία, γίνονται αντικείμενα σεξουαλικού εμπορίου ή χρησιμοποιούνται για την παραγωγή πορνογραφικού υλικού. Την τελευταία δεκαετία, το φαινόμενο έχει προσλάβει διεθνείς διαστάσεις, ενώ οι εκδηλώσεις του ποικίλουν ανάλογα με την γεωγραφική περιοχή. Σε ορισμένες κοινωνίες της Ασίας, η παιδική πορνεία έχει μακρά παράδοση, αλλά με τη μαζική συρροή τουριστών το φαινόμενο έχει λάβει μεγαλύτερες διαστάσεις από οποτεδήποτε άλλοτε στο παρελθόν. Το εμπόριο, το οποίο χαρακτηρίζεται από εξαιρετική οργάνωση και διασυνοριακές δομές, ελέγχεται από οργανώσεις που λειτουργούν κατά τα πρότυπα της Μαφίας.

Στην Αφρική, η σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών πραγματοποιείται με διακριτικότερο τρόπο και απαντάται κυρίως στο πλαίσιο της οικογενειακής εστίας. Τα θύματα αυτής της μορφής σεξουαλικής εκμετάλλευσης είναι, επί παραδείγματι, ανήλικες οικιακές βοηθοί οι οποίες, πέραν της εργασίας τους, είναι αναγκασμένες να ικανοποιούν τις σεξουαλικές ανάγκες του εργοδότη τους. Στην Εγγύς Ανατολή, η σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών πραγματοποιείται ως επί το πλείστον πίσω από τους κλειστούς τοίχους των σπιτιών. Με την πρόωγη τέλεση γάμου η σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών συγκαλύπτεται και περιβάλλεται με το μανδύα της νομιμότητας. Παιδική πορνεία υπάρχει και στη Δύση, ιδίως δε σε ορισμένες μεγαλουπόλεις. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, στη Νέα Υόρκη υπάρχουν περίπου 30.000 ανήλικα εκδιδόμενα άτομα, ενώ στο Παρίσι ο αριθμός τους υπολογίζεται σε 10.000 – 15.000.

Τα αίτια

Τα αίτια της παιδικής πορνείας ποικίλλουν, ωστόσο η φτώχεια, η κοινωνική ανισότητα και οι πατριαρχικές δομές αποτελούν αναμφισβήτητα τους πλέον καθοριστικούς παράγοντες. Στις αναπτυσσόμενες χώρες η μαζική αστυφιλία, η αυξανόμενη οικονομική ύφεση, η έλλειψη προστασίας από την πλευρά της οικογένειας και της κοινωνίας, οι διακρίσεις εις βάρος των γυναικών και των παιδιών, το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο πολλών γονέων, η ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού και η επιδίωξη του εύκολου κέρδους αποτελούν μία εξήγηση για τις διαστάσεις που έχει λάβει η παιδική πορνεία.

Η παιδική πορνεία είναι εξαιρετικά επικερδής και, παραδόξως, περικλείει πολύ λιγότερους κινδύνους για τους ανθρώπους που κινούν τα νήματα απ' ό,τι το εμπόριο ναρκωτικών. Πρόκειται για έναν (εγκληματικό) οικονομικό κλάδο σε άνθηση, στον οποίο, από το χωριό από το οποίο απάγεται ένα παιδί έως τον οίκο ανοχής όπου μεταφέρεται τελικώς, συμμετέχει μια ολόκληρη αλυσίδα από μεσάζοντες (έμποροι, χρηματοδότες, έως και ειδικοί στην "έρευνα αγοράς"), οι οποίοι εξαπατούν την αστυνομία και δωροδοκούν τους πολιτικούς.

Οι συνέπειες της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών είναι τραγικές: μια κατεστραμμένη παιδική ηλικία με σοβαρά σωματικά, ψυχοσωματικά και σεξουαλικά τραύματα, παραμέληση του σχολείου, κατανάλωση αλκοόλ και/ή ναρκωτικών, σοβαρά ή και θανατηφόρα νοσήματα και αυτοκτονική συμπεριφορά.

Τα παιδιά τα οποία υποφέρουν κάτω από τη νέα αυτή μορφή δουλείας με μεγάλη δυσκολία κατορθώνουν να ξεφύγουν και, ακόμη και αν τελικά τα καταφέρουν, συνωθούνται συχνά στις

φυλακές, όπως συμβαίνει για παράδειγμα στο Πακιστάν.

Σεξουαλικός τουρισμός

Πρόκειται για νέο φαινόμενο, το οποίο οφείλεται εν μέρει στη θεαματική ανάπτυξη των εναέριων κυρίως μεταφορών και στη συνεπακόλουθη αύξηση του αριθμού των τουριστών.

Υπεύθυνοι για τη συνδεόμενη με τον τουρισμό σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών είναι παιδεραστές από την Ευρώπη, τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ιαπωνία, οι οποίοι αποτελούν το σκληρό πυρήνα των παιδεραστών. Σε αυτούς όμως προστίθενται και οι "περιστασιακοί δράστες". Η τραγωδία αυτή εκτυλίσσεται κυρίως στις χώρες της Άπω Ανατολής (Φιλιππίνες, Ταϊλάνδη κ.τ.λ), στη Λατινική Αμερική (κυρίως στη Βραζιλία), αλλά και στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη (Πολωνία, Ρουμανία και Ρωσία).

Οι ψυχολογικοί, πολιτιστικοί και κοινωνικοί λόγοι που ωθούν τον σεξοτουρίστα στην παιδεραστία είναι γνωστοί στους ειδικούς: η αναζήτηση νέων εμπειριών, η "υπερπροσφορά", η οποία τροφοδοτεί τη ζήτηση, η οικονομική άνεση, το ψευδεπίγραφο άλλοθι της εξωτικής εμφάνισης, βάσει του οποίου αποδίδεται στα παιδιά της συγκεκριμένης χώρας προορισμού μία πρόωρη σεξουαλική ωριμότητα, ένα είδος ρατσιστικής απαξίωσης και κυρίως η ανωνυμία και η ατιμωρησία.

Παιδική πορνογραφία

Η παραγωγή πορνογραφικού υλικού με πρωταγωνιστές παιδιά έχει επίσης εξελιχθεί σε μια πολύ κερδοφόρα βιομηχανία. Η παιδική πορνογραφία, η οποία στην Ευρώπη διώκεται ποινικώς, στην Ασία απολαμβάνει ασυλίας. Τη σημαντικότερη αγορά αποτελεί η Ιαπωνία. Η

διάδοση της παιδικής πορνογραφίας πραγματοποιείται, τόσο με τα παραδοσιακά, όσο και με σύγχρονα μέσα ενημέρωσης. Μη αμελητέος είναι και ο ρόλος που διαδραματίζει στο πλαίσιο αυτό το Internet, το οποίο στην πράξη χρησιμεύει στη διάδοση παράνομων – πραγματικών ή εικονικών – απεικονίσεων παιδιών, προβάλλοντας τα θέλγητρα της "έντονης νυχτερινής ζωής" στην Μπανγκόκ ή τη Μανίλα.

Μετά το Παγκόσμιο Συνέδριο κατά της εμπορίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών (Στοκχόλμη, 27 – 31 Αυγούστου 1996) και τα εγκλήματα των παιδεραστών στο Βέλγιο, τα κοινοτικά όργανα ενίσχυσαν τις προσπάθειές τους για την προστασία των παιδιών εντός και εκτός της Κοινότητας.

II. Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ

1. Οργανισμοί εκτός ΕΕ

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (20 Νοεμβρίου 1989) περιέχει στα άρθρα 19, 34 και 35 διατάξεις για την προστασία των παιδιών από την κακομεταχείριση, τη σεξουαλική εκμετάλλευση και την παιδική πορνογραφία. Ωστόσο, το γεγονός ότι η σύμβαση έχει υπογραφεί ή και κυρωθεί από 190 χώρες δεν σημαίνει δυστυχώς ότι εφαρμόζεται παντού με ευσυνειδησία.

Λόγω της ανησυχητικής αύξησης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, η UNICEF και η οργάνωση ECPAT ("End Child Prostitution in Asian Tourism"), η οποία εδρεύει στη Μπανγκόκ, διοργάνωσαν το Παγκόσμιο Συνέδριο κατά της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, έπειτα από πρωτοβουλία της Σουηδικής Κυβέρνησης, στη Στοκχόλμη τον Αύγουστο του 1996, με τους παρακάτω στόχους:

- § **Να επιστήσει την προσοχή και να ενημερώσει την κοινή γνώμη για τη σοβαρότητα του προβλήματος,**
- § **Να παράσχει μια σφαιρική επισκόπηση της κατάστασης με τη κινητοποίηση όλων των ενδιαφερομένων φορέων (κυβερνήσεων, ειδικών οργανισμών του ΟΗΕ, ΜΚΟ, αστυνομικών υπαλλήλων, επιστημόνων κλπ.),**
- § **Να εγκρίνει μια διακήρυξη και, κυρίως, ένα πρόγραμμα δράσης.**

Οι στόχοι αυτοί σαφώς επιτεύχθηκαν. Μολονότι το έγγραφο που εγκρίθηκε στη Στοκχόλμη δεν είναι νομικώς δεσμευτικό, αποτελεί ένα είδος ηθικής υποχρέωσης των συμμετεχουσών χωρών (περίπου 130) να ενισχύσουν τον αγώνα κατά της νέας μορφής δουλείας, με ένα πρόγραμμα δράσης το οποίο θα περιλαμβάνει τέσσερις τομείς: διεθνή συνεργασία, πρόληψη, προστασία και επανένταξη των θυμάτων. Ειδικότερα, η βελτίωση της διεθνούς συνεργασίας βοήθησε στη δημιουργία βάσεων δεδομένων με πληροφορίες για απειλούμενα παιδιά και παιδεραστές. Η πρόληψη απευθύνεται – πέραν των ίδιων των παιδιών – στις οικογένειες, τους δασκάλους, τα μέσα ενημέρωσης και τους εμπλεκόμενους επαγγελματικούς κλάδους, ιδίως στον τομέα του τουρισμού.

Η βιομηχανία του τουρισμού, η οποία λόγω του παιδεραστικού σεξουαλικού τουρισμού βρίσκεται ολοένα και περισσότερο στο στόχαστρο των επικρίσεων, ανταποκρίθηκε επίσης, με έγκριση δήλωσης για την παρεμπόδιση του οργανωμένου σεξουαλικού τουρισμού, στην ημερίδα της Παγκόσμιας Οργάνωσης Τουρισμού στο Κάιρο τον Οκτώβριο του 1995. Στη δήλωση αυτή αποδοκιμάζεται και καταδικάζεται ο παιδεραστικός σεξουαλικός τουρισμός.

Εξάλλου, η Συνομοσπονδία των Εθνικών Ενώσεων των Γραφείων Ταξιδίων και Ταξιδιωτικών Πρακτόρων (ECTAA) ενέκρινε στις 20 Δεκεμβρίου 1996 στις Βρυξέλλες "Δήλωση κατά του Παιδεραστικού Σεξουαλικού Τουρισμού", με την οποία τα μέλη δεσμεύονται επισημώς να μην προωθήσουν ποτέ και με κανέναν τρόπο ταξίδια ή τουριστικά προγράμματα, τα οποία υποκρύπτουν παιδεραστικές επιδιώξεις.

2. Πρωτοβουλίες σε επίπεδο Ε.Ε.

Η εκμετάλλευση των παιδιών στην Ε.Ε. συντελείται υπό διπλή μορφή: α) ως εγκληματική συμπεριφορά στο πλαίσιο της κοινωνίας κάθε κράτους μέλους και β) ως εγκληματική δραστηριότητα που χρησιμοποιεί την επικράτεια των μελών της ΕΕ ως κέντρο διέλευσης ή ως αγορά.

Ασφαλώς το παράδειγμα του Βελγίου δεν είναι μοναδικό. Σε μια σειρά από χώρες, η σχετική νομοθεσία, είτε είναι ελλιπής (Σουηδία, Δανία, Γαλλία) είτε δεν υφίσταται (Πορτογαλία και Ελλάδα μέχρι πρόσφατα). Αντιθέτως παραδείγματα επιτυχούς συνεργασίας, όπως εκείνης μεταξύ των αστυνομικών αρχών των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ρωσίας, που είχε ως αποτέλεσμα την πάταξη ενός οργανωμένου κυκλώματος παιδικής πορνείας ονόματι "Blue Orchid", θα πρέπει να θεωρούνται ως πρότυπα δράσης για τα κράτη μέλη.

• Ø Πρόταση Απόφασης-Πλαισίου

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο το έγκλημα της σωματεμπορίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών ανήκει στα θέματα του τρίτου πυλώνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή στις αρμοδιότητες που μοιράζονται μεταξύ ΕΕ και κρατών μελών. Κατά συνέπεια είναι περιορισμένα τα νομοθετικά μέτρα που μπορούν να λάβουν τα Ευρωπαϊκά όργανα.

Υπάρχουν βέβαια κάποιες κοινές κατευθυντήριες γραμμές που πρέπει να ακολουθούν τα Κράτη Μέλη. Στο πλαίσιο αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε στο τέλος του 2000, στην επεξεργασία πρότασης απόφασης-πλαισίου για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας. Σκοπός της συγκεκριμένης πρότασης είναι η λήψη μέτρων που θα καθορίζουν, μεταξύ άλλων, τη θέσπιση κοινών κανόνων για τη στοιχειοθέτηση ποινικών αδικημάτων συνδεδομένων με τη σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών και την παιδική πορνογραφία στο Διαδίκτυο. Η πρόταση αποβλέπει κυρίως στην αντιμετώπιση, κατά προτεραιότητα, του φαινομένου που αποτελεί ντροπή για τον πολιτισμό μας και να παράσχει στους χρήστες του Διαδικτύου ένα ασφαλές και απαλλαγμένο από έγκλημα περιβάλλον. Πρόθεση είναι να αναληφθεί η απαραίτητη δράση εκ μέρους των Κρατών Μελών ώστε να μην υπάρχουν ασφαλή καταφύγια για τους δράστες σεξουαλικών αδικημάτων σε βάρος παιδιών.

Ωστόσο, για μια ολοκληρωμένη καταπολέμηση του εγκλήματος, θα πρέπει η ΕΕ να αναθεωρήσει οποιαδήποτε νομοθετικά μέτρα αναστέλλουν την αντιμετώπιση του φαινομένου, π.χ, προϊστάμενος της Αγγλικής Κρατικής Ασφάλειας υποστήριξε ότι η Ευρωπαϊκή νομοθεσία προστασίας προσωπικών δεδομένων προβλέπει την καταστροφή των αρχείων traffic data(καταγραφή των χρηστών) από τις υπηρεσίες παροχής Internet εμποδίζοντας έτσι την αστυνομία να εντοπίσει τα άτομα που αντάλλαξαν φωτογραφίες παιδικής πορνογραφίας. Ο ισχυρισμός είναι ότι η Ευρωπαϊκή νομοθεσία με αυτόν τον τρόπο προστάτεψε 500 μέλη ενός κυκλώματος παιδικής πορνογραφίας. Κατά συνέπεια χρειάζεται να υπάρξει ειδική πρόβλεψη για τα εγκλήματα της παιδικής πορνογραφίας που να

επιβάλει τη διατήρηση των αρχείων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με τη σειρά του έδωσε τη δική του άποψη για το προτεινόμενο νομοθετικό πλαίσιο μέσω της αρμόδιας Επιτροπής Ελευθεριών και Δικαιωμάτων των Πολιτών, για λογαριασμό της οποίας συνέταξε την έκθεση, η οποία στη συνέχεια εγκρίθηκε από την Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 12 Ιουνίου 2001. Το Συμβούλιο Υπουργών της Ε.Ε., λαμβάνοντας υπόψη το κείμενο του Κοινοβουλίου, έχει καταλήξει σε πολιτική συμφωνία, αλλά εκκρεμεί η αποσαφήνιση κάποιων επιμέρους σημείων ώστε να υιοθετηθεί επίσημα και να προχωρήσει η δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε.. Η καθυστέρηση συντελεί στην αναβολή του χρονοδιαγράμματος που προβλέπει η πρόταση για την λήψη μέτρων από το κάθε κράτος μέλος, ώστε να υπάρξει προσέγγιση των σχετικών ποινικών διατάξεων σε όλη την επικράτεια της Ε.Ε.

- **∅ Το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου**

Μερικά από τα κύρια ζητήματα που θίγει η έκθεση αφορούν:

- **Ορισμός της έννοιας "παιδί"**

Περιλαμβάνει κάθε άτομο ηλικίας μικρότερης των 18 ετών, σύμφωνα και με το άρθρο 1 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

- **Ορισμός της παιδικής πορνογραφίας**

Ο ορισμός της παιδικής πορνογραφίας εμπλουτίστηκε με σκοπό την ποινικοποίηση συμπεριφορών που συνήθως ξεφεύγουν της ποινικής δίωξης, λόγω ασάφειας και μη πρόβλεψης από τους παραδοσιακούς ποινικούς κώδικες (π.χ. κενό στην ελληνική ποινική

νομοθεσία, εκκρεμεί η επεξεργασία σχετικού νομοσχεδίου). Ορίζονται εμπεριστατωμένα τα μέσα που ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν ως μέσα τέλεσης του εγκλήματος, λαμβάνοντας υπόψη και τις νέες εξελίξεις στο χώρο της τεχνολογίας.

- **Αδικήματα σχετικά με τη σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών:**

Δεδομένης της σύνθετης φύσεως του εγκλήματος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προσέθεσε επιμέρους εγκληματικές συμπεριφορές, όπως διευκόλυνση, αγορά, πώληση, διακίνηση παιδιού εντός και εκτός της επικράτειας, ενώ καταλογίζει ευθύνες, τόσο σε φυσικά πρόσωπα, που έχουν την επιμέλεια του παιδιού, όπως γονείς, εκπαιδευτικούς κλπ., όσο και σε νομικά πρόσωπα, π.χ. αποδίδοντας ιδιαίτερη νομική ευθύνη στις εταιρείες διανομής και παροχής υπηρεσιών Ίντερνετ οι οποίες οφείλουν να αποτρέπουν τη χρήση των υπηρεσιών τους για προώθηση της παιδικής πορνείας και πορνογραφίας. Επίσης ποινικοποιείται η αποδοχή και απόκτηση κέρδους, ώστε να καταπολεμηθεί η οργανωμένη μορφή διάπραξης του εγκλήματος.

- **Συναφή αδικήματα σχετικά με την παιδική πορνογραφία:**

Το έγκλημα της παιδικής πορνογραφίας διαπράττεται σε διάφορα στάδια, τα οποία πρέπει να ποινικοποιούνται και να αντιμετωπίζονται ανάλογα για να επιτευχθεί ο στόχος της εξάρθρωσης κυκλωμάτων, αλλά και περιορισμένων μορφών συνεργασίας. Π.χ. η ποινικοποίηση της εισαγωγής, εξαγωγής, διακίνησης και προβολής υλικού παιδικής πορνογραφίας. Ιδιαίτερης σημασίας είναι η ποινικοποίηση της κατοχής πορνογραφικού υλικού, με την εφαρμογή κάποιων ασφαλιστικών δικλείδων, όπως για κατοχή υλικού παιδικής πορνογραφίας που περιήλθε

κατά την περιπλάνηση στο Διαδίκτυο ή κατά τη λήψη ηλεκτρονικού ή συμβατικού ταχυδρομείου. Η ύπαρξη ζήτησης και αγοράς υπηρεσιών παιδικής πορνείας και πορνογραφίας δεν θα πρέπει να ξεφεύγει της ποινικής δίκης, αφού είναι η κινητήρια δύναμη του εγκλήματος.

• • **Προστασία του θύματος**

Χρειάζεται να ληφθούν ειδικά μέτρα προστασίας του παιδιού, κατά τη διεξαγωγή της ανάκρισης και της ακροαματικής διαδικασίας: Σε πολλές περιπτώσεις λείπει η γνώση για τα δικαιώματα του παιδιού. Σημαντικό θέμα είναι και η παροχή προστασίας στο παιδί-θύμα, μετά την διεξαγωγή της δίκης. Σύμφωνα με την επιταγή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ, απαιτείται να δημιουργηθούν αποτελεσματικές διαδικασίες και καθιέρωση κοινωνικών προγραμμάτων που θα προσφέρουν την απαιτούμενη ψυχολογική και συμβουλευτική βοήθεια στο παιδί και σε όσους έχουν την επιμέλεια του. Τα κράτη πρέπει να εξασφαλίζουν ότι οι ανακριτικές και οι δικονομικές διαδικασίες δεν προκαλούν επιπρόσθετη ζημία στο θύμα (π.χ. επιτρέπεται η μαγνητοσκόπηση της κατάθεσης των παιδιών).

• **Πληροφόρηση και εκπαίδευση των εμπλεκομένων φορέων**

Οι αρχές επιβολής του νόμου θα πρέπει να στελεχωθούν από εξειδικευμένο προσωπικό που θα είναι σε θέση να φροντίσει το τραυματισμένο παιδί με τον ενδεδειγμένο τρόπο. Σε πολλές περιπτώσεις έχει αποδειχθεί ότι όταν η ανάκριση πραγματοποιείται από εξειδικευμένους ανακριτικούς υπαλλήλους η ψυχολογική επιβάρυνση του θύματος είναι μικρότερη. π.χ. στις υποθέσεις J. van der S. και L. van E, η Ολλανδική αστυνομία παρείχε εκπαίδευση στην αστυνομία των Φιλιππίνων, με πολύ θετικά αποτελέσματα για την καλύτερη

ανάκριση των παιδιών-θυμάτων. Επίσης σε ό,τι αφορά το προσωπικό των διπλωματικών αποστολών απαιτείται να παρέχονται σαφείς οδηγίες για την αντιμετώπιση παρόμοιων περιστατικών καθώς και για τις νομοθετικές διατάξεις που πρέπει να εφαρμοστούν. Πολλά περιστατικά δείχνουν, ότι σε πολλές πρεσβείες δίδεται η κατάλληλη συμπαράσταση στο θύμα, μέσω συμβουλευτικής και βοήθειας μέσω διερμηνείας και μεταφοράς στη χώρα καταγωγής. Εντούτοις, έχουν διαπιστωθεί και περιπτώσεις όπου το προσωπικό των πρεσβειών βοήθησε τον δράστη να ξεφύγει της εξωεδαφικής δικαιοδοσίας.

• • **Μητρώα**

Τα Κράτη Μέλη θα πρέπει να καταρτίζουν μητρώα των ατόμων που έχουν καταδικαστεί, με δυνατότητα πρόσβασης στα μητρώα από την Europol και την Interpol.

• **Μηχανισμοί αποτροπής και πρόληψης**

Κάθε νομοθετικό πλαίσιο πρέπει πάντοτε να υποστηρίζεται από πρόσθετα μέτρα και μηχανισμούς αποτροπής και πρόληψης των εγκλημάτων. Ως εκ τούτου, απαιτείται να αντιμετωπιστούν οι βασικές αιτίες του προβλήματος και να αναληφθούν σχετικές πρωτοβουλίες.

Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται να δοθεί στις ευάλωτες κατηγορίες παιδιών, όπως τα παιδιά που ζουν μακριά από το σπίτι τους, παιδιά προσφύγων και αιτούντων άσυλο, παιδιά που εμπλέκονται σε επιχειρήσεις θεάματος και ψυχαγωγίας, παιδιά που χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο κλπ. Τα Κράτη Μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν μηχανισμούς κοινωνικής προστασίας αυτών των παιδιών, αναλαμβάνοντας ταυτόχρονα εκστρατείες ενημέρωσης για τα δικαιώματά τους. Για το σκοπό αυτό απαιτείται η συμμετοχή και μη

κυβερνητικών και διεθνών οργανώσεων που εργάζονται για την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των παιδιών.

Για την παιδική πορνογραφία στο Διαδίκτυο αξίζει να αναφερθεί η Σύσταση αριθ. 98/560/ΕΚ του Συμβουλίου της 24ης Σεπτεμβρίου 1998 για την "ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας οπτικοακουστικών υπηρεσιών και υπηρεσιών πληροφόρησης μέσω της προώθησης εθνικών πλαισίων με σκοπό την επίτευξη συγκρίσιμου και αποτελεσματικού επιπέδου προστασίας των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας". Η Σύσταση προβλέπει ότι η Επιτροπή εξετάζει τα μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη, ειδικότερα στον τομέα της αυτορρύθμισης για την δημιουργία περιβάλλοντος εμπιστοσύνης στην καταπολέμηση της διανομής παράνομου περιεχομένου, όσον αφορά την ανθρώπινη αξιοπρέπεια στον οπτικοακουστικό χώρο και στις υπηρεσίες άμεσης επικοινωνίας (on-line).

Απαιτείται σειρά ποικίλων μέτρων, μεταξύ των οποίων και η κατοχύρωση ενισχυμένης και αρκούντως ρητής νομικής προστασίας , προληπτικά μέτρα, καθώς και μέτρα που θα εξασφαλίζουν επαρκή προστασία και βοήθεια στα θύματα. Συνεπώς τα μέτρα θα πρέπει να καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα του εγκλήματος, δηλαδή τόσο τους δράστες της στρατολόγησης, της οργάνωσης, της μεταφοράς, της διευκόλυνσης και της εκμετάλλευσης, όσο και ίδιους τους πελάτες.

3. Η Ελληνική πραγματικότητα

Η ανάγκη νομοθετικής αντιμετώπισης της εμπορίας ανθρώπων και της παιδικής πορνογραφίας προκύπτει από μια σειρά διεθνών συμβάσεων -κυρίως του Ο.Η.Ε.- που έχει υπογράψει η χώρα μας, καθώς και από την ευρωπαϊκή απόφαση-πλαίσιο. Η Ελλάδα αναγνωρίζοντας τη σοβαρότητα του

φαινομένου, προχώρησε στην εκπόνηση νόμου, με τον οποίο αναδιαμορφώθηκαν οι διατάξεις, τόσο για την οικονομική εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής, όσο για και την προστασία της ανηλικότητας. Έτσι, με το άρθρο 348 Π.Κ. αντιμετωπίζεται πλέον με ρητή διάταξη νόμου η πορνογραφία κατά ανηλίκων και με το άρθρο 351 Π.Κ. το έγκλημα της σωματεμπορίας αντιμετωπίζεται πλέον στο σύνολό του, με διακεκριμένη περίπτωση την εμπορία ανηλίκων. Η νομοθετική πρόταση υιοθετήθηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο και δημοσιεύτηκε στην Ε.τ Κ. στις 15.10.2002.

Σίγουρα, η προώθηση νομοθετικών ρυθμίσεων δεν αποτελεί τη μοναδική λύση στην όλη προσπάθεια. Απαιτείται να δοθεί έμφαση στις αιτίες που συνηγορούν στην ύπαρξη και διάδοση του φαινομένου. Η φτώχεια, η εξαθλίωση, η ανεπάρκεια δομών προστασίας των παιδιών, η ανυπαρξία των μηχανισμών ελέγχου και πρόληψης, η έλλειψη παιδείας, η χαλάρωση του κοινωνικού ιστού τόσο σε οικογενειακό, όσο και σε διαπροσωπικό επίπεδο, η άγνοια και η ελλιπής ενημέρωση για το φαινόμενο του εγκλήματος και κυρίως η ύπαρξη σχετικής αγοράς προσφοράς και ζήτησης, που λειτουργεί μέσα στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ευνοούν τη δημιουργία οργανωμένων ομάδων και εγκληματικών δικτύων που δεν διστάζουν στο βωμό του κέρδους να μετατρέψουν σε εμπόρευμα ακόμη και παιδικά σώματα και ψυχές. Σίγουρα απαιτείται αφύπνιση, ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση του συνόλου της κοινωνίας για την αποτελεσματική καταπολέμηση της εκμετάλλευσης των παιδιών και την προστασία της παιδικής ηλικίας.